

Franciszek Adamczuk

Akademia Ekonomiczna we Wrocławiu

WSPÓŁPRACA MIĘDZYREGIONALNA W EUROPIE NA PRZYKŁADZIE WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO I SAKSONII

1. Wstęp

Celem opracowania jest ukazanie współpracy międzyregionalnej w Europie na przykładzie regionów granicznych. Jako przykład wybrano kraj związkowy RFN – Saksonię oraz województwo dolnośląskie, umownie określane jako Dolny Śląsk.

Autor ukazał formy i płaszczyzny tej współpracy w kontekście obowiązujących w Saksonii i na Dolnym Śląsku regionalnych strategii rozwoju. W dalszej części dokonano analizy jednej z form instytucjonalnych tej współpracy, a mianowicie Dolnośląsko-Saksońskiej Grupy Roboczej, funkcjonującej od roku 2000.

Opracowanie kończy katalog priorytetów rozwojowych uzgodnionych podczas ostatniego spotkania w roku 2006 oraz uwagi autora nt. warunków intensyfikacji współpracy obu regionów w przyszłości.

2. Wybrane problemy teoretyczne i praktyczne – klasyfikacja NUTS

Współpraca między regionami jest jedną z form integracji zob. [6, s. 289-295; 4, s. 16-31]. Literatura przedmiotu wykazuje jednoznacznie, że jednym z zasadniczych celów integracji jest stopniowe niwelowanie dysproporcji w dotychczasowym rozwoju [7, s. 38-65]. Istotne dysproporcje rozwojowe na szczeblu regionalnym nie tylko nie służą podstawowym zasadom rozwoju społecznego, ale uniemożliwiają tworzenie nowoczesnej przestrzeni regionalnej i np. wspólnego obsza-

ru gospodarczego. Potrzeba współpracy międzyregionalnej jest szczególnie dostrzegana w dokumentach UE m.in. w Strategii lizbońskiej¹. W dokumencie tym szczególną rolę w rozwoju przestrzeni regionalnej UE odgrywają regiony leżące na pograniczu państw członkowskich. Właśnie w regionach przygranicznych odzwierciedlają się pozytywne i negatywne skutki zbyt dużych dysproporcji rozwojowych. Chcąc przyjrzeć się możliwościom współpracy przygranicznej, pamiętać należy o porównywalności obszarów i o doborze właściwych mierników do charakterystyki porównywanych podmiotów.

W przedstawionym opracowaniu dokonano porównania regionów według klasyfikacji NUTS 2, tj.:

- **region dreźnieński – Regirungsbezirk Dresden** – NUTS 2 (okręg rządowy Drezno, w skrócie o. Drezno),
- **województwo dolnośląskie** (NUTS 2),

Pogranicze polsko-niemieckie jest bardzo specyficzne w skali europejskiej. Wynika to m.in. z asymetrii rozwoju gospodarczego i zróżnicowanej konkurencyjności podmiotów gospodarczych zlokalizowanych na tym obszarze, ze wskazaniem na stronę niemiecką. Z drugiej strony badacze polscy i niemieccy są zgodni, że oba regiony cechuje pewien rodzaj peryferyjności². Ma to wpływ na tempo i przemiany strukturalne na tym obszarze.

Klasyfikacja NUTS (The Nomenclature of Teritorial Units for Statistics) dzieli przestrzeń gospodarczą UE na jednostki terytorialne różnych szczebli, nadając im konkretne kody cyfrowe. NUTS jest więc klasyfikacją hierarchiczną (od NUTS 1 do NUTS 5).

Niemcy (RFN) jako członek UE składają się z:

- 16 landów (krajów związkowych) – NUTS 1,
- 41 Regirungsbezirk (okręgów rządowych) – NUTS 2,
- 439 Kreise (powiatów) – NUTS 3.

Polska jako członek UE ma:

- 6 regionów – NUTS 1,
- 16 województw – NUTS 2,
- 45 podregionów – NUTS 3.

Saksonia jako kraj związkowy (land) Niemiec o statusie NUTS 1 ma 3 regiony NUTS 2. Są to: okręg Drezno, okręg Lipsk, i okręg Chemnitz³. **Województwo dolnośląskie** jest w klasyfikacji NUTS traktowane jako region NUTS 2 z 3 podregionami NUTS 3 (podregion wrocławski, podregion jeleniogórsko-

¹ Przykładem bardzo wartościowej dyskusji nt. współpracy polsko-niemieckiej w nowych warunkach poszerzonej UE była konferencja pt. Uwarunkowania współpracy transgranicznej na pograniczu polsko-niemieckim po rozszerzeniu Unii Europejskiej, która odbyła się 24 kwietnia 2004 r. w Zielonej Górze.

² Badania z tego zakresu w latach 90. XX w. prowadził m.in. Instytut Geograficzny w Lipsku (Institut für Länderkunde Leipzig).

³ W piśmiennictwie z zakresu regionalistyki, używa się także nazw przymiotnikowych, tj. region Drezna (drezdeński), region Lipska (ew. lipski) i region Chemnitz.

-wałbrzyski i podregion legnicki)⁴. Powyższe rozróżnienie implikuje zakres i formy współpracy na szczeblu międzyregionalnym, a także w zakresie gospodarki przestrzennej.

3. Poziom rozwoju regionalnego Dolnego Śląska i Saksonii – kontekst strategii regionalnych

Siła ekonomiczna Niemiec i Polski w relacji do Unii Europejskiej jest wyraźnie zróżnicowana. Przede wszystkim różny jest potencjał demograficzny obu państw. Niemcy w roku 2003 liczyły 82 536,7 tys. mieszkańców, a więc 2,1 razy więcej aniżeli w Polsce, gdzie było 38 218,6 tys. mieszkańców. Przyjmując za podstawowe kryterium rozwoju ekonomicznego produkt krajowy brutto (co jest oczywiście pewnym uproszczeniem analizy ekonomicznej) obserwujemy, że **Polska i Niemcy tworzą w Unii Europejskiej odmienne bieguny wzrostu. Podobne relacje występują między regionami obu państw typu NUTS 2, w tym między regionami: drezdeńskim i dolnośląskim.** W tabeli 1 pokazana została wartość produktu krajowego brutto (PKB) w mln PPS (jednostki parytetu siły nabywczej) Niemiec i Polski oraz analizowanych dwóch regionów wraz z jego udziałem w UE oraz PKB przypadający na jednego mieszkańca w obu porównywalnych regionach.

Tabela 1. Produkt krajowy brutto w Niemczech i Polsce na tle Unii Europejskiej – dane za rok 2003

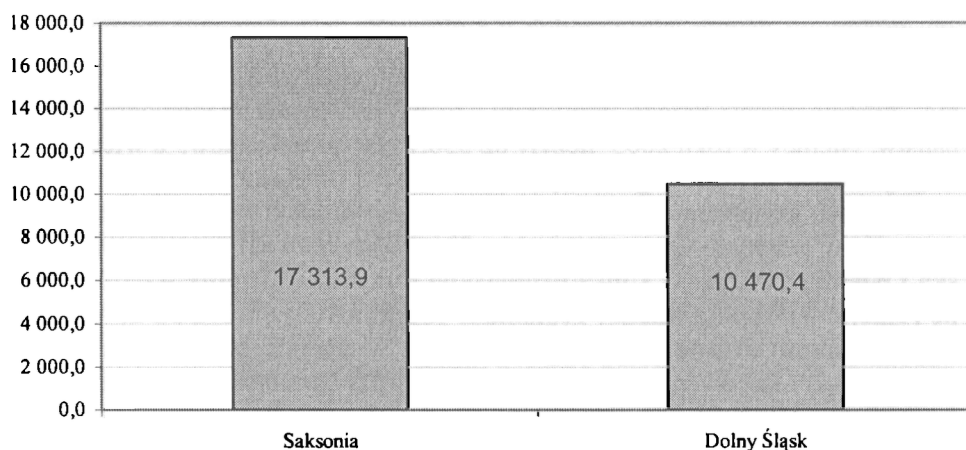
Lp.	Kraj	PKB ogółem w mln PPS	Udział w % w UE25	PKB/m wg PPS	UE=100 PKB/m w stosunku do UE
1	Unia Europejska	9 953 329,3	100	21 740,6	100
2	Niemcy	1 944 954,8	19,5	23 569,5	108,4
3	Region Drezna	30 276,4	0,3	18 038,3	83,0
4	Polska	390 144,1	3,9	10 214,5	47,0
5	Region dolnośląski – województwo dolno- śląskie	30 373,3	0,3	10 470,7	48,2

Źródło: dane Eurostatu.

Jak widać, Niemcy mają PKB niemal 5 razy większy niż Polska. Natomiast potencjał ekonomiczny obu regionów Drezna i Dolnego Śląska jest zbliżony (wskaźnik udziału PKB w UE są identyczne i wynoszą 0,3%). Dysproporcje stają się już bardzo znaczne, jeżeli rozważymy wartość wskaźnika PKB przypadającego na mieszkańca. W Niemczech ten wskaźnik wynosi 108,4% poziomu całej Unii

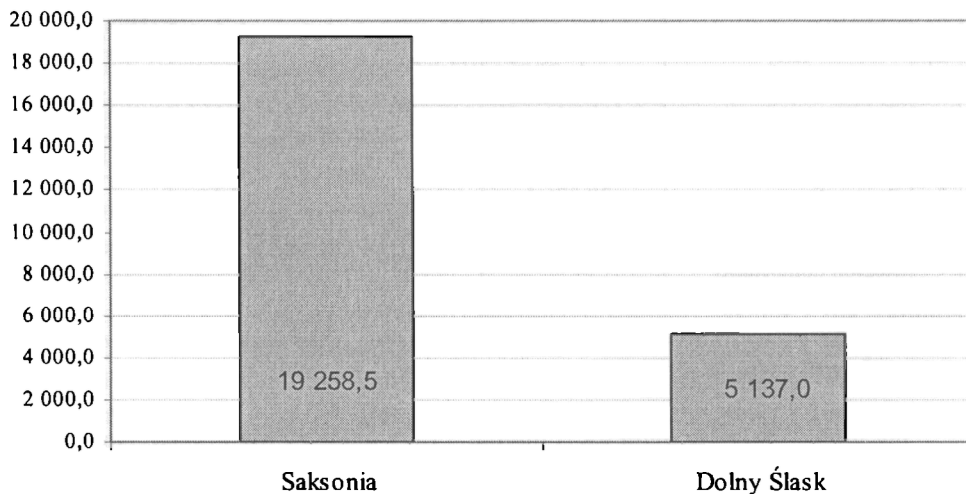
⁴ Region NUTS I w tej części Polski tworzy województwo dolnośląskie i opolskie.

Europejskiej, a Polska osiąga zaledwie 47% wartości PKB/m w UE. W regionie drezdeńskim wartość PKB/m sięga 83% wartości UE, a w regionie dolnośląskim stanowi on zaledwie 48,2% wskaźnika UE. Wartość PKB/m jest znakomitą ilustracją dysproporcji rozwojowych między prezentowanymi dwoma regionami. Bliższe informacje nt. PKB w Saksonii i na Dolnym Śląsku przedstawiają rys. 1-3.

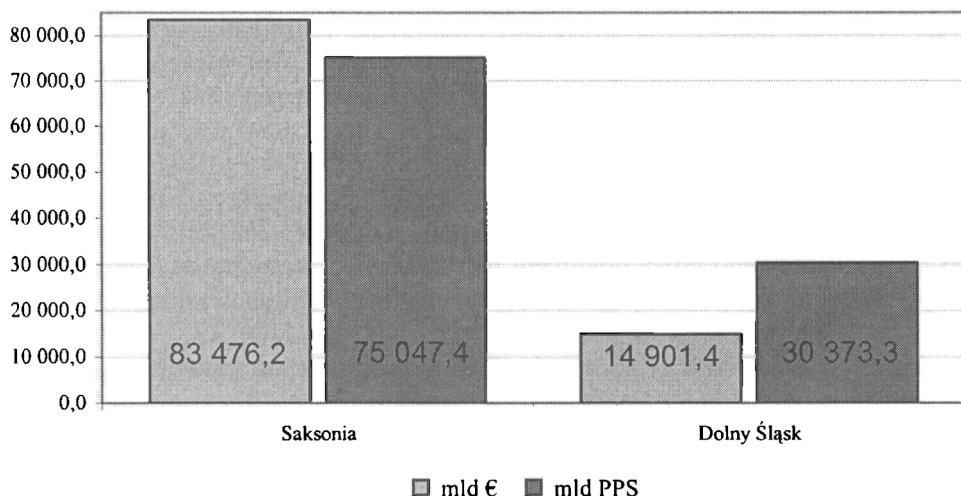
Rys. 1. PKB (PPS) na jednego mieszkańca

Źródło: dane z Eurostatu.

Rys. 2. PKB w euro na jednego mieszkańca

Źródło: dane z Eurostatu.

Rys. 3. PKB w mld euro i mld PPS

Źródło: dane z Eurostatu.

Jeśli chodzi o Dolny Śląsk i Saksonię, to pierwszym dokumentem dotyczącym rozwoju przestrzennego w nowych warunkach społeczno-politycznych był dokument saksoński, przygotowany w roku 1994, określany mianem *Landesentwicklungsplan* (Plan rozwoju kraju związkowego), w dalszej części zapisywany skrótem LEP. W świetle ustawodawstwa saksońskiego LEP jest planem rozwoju przestrzennego (*Raumordnungsplan*) dla całej Saksonii. Nie istniało wówczas jeszcze województwo dolnośląskie, które, jak wiadomo, jest efektem reformy administracyjnej w Polsce z roku 1999. Wspomnieć należy o tym dlatego, że w owym czasie regionem graniczącym z Saksonią było województwo jeleniogórskie. Właśnie ono po zjednoczeniu Niemiec opracowało w połowie lat 90. własną strategię rozwoju. Duża jej część dotyczyła współpracy z Niemcami, a konkretnie z Saksonią jako regionem graniczącym. Województwo jeleniogórskie było zbyt małe jako partner dla silnego i znacznie większego regionu, jakim była Saksonia. Dlatego część kontaktów Saksonii dotyczyła także podmiotów z innych części obecnego województwa dolnośląskiego, np. z ówczesnych województw: wrocławskiego, legnickiego czy wałbrzyskiego, które to województwa nie graniczyły bezpośrednio z Saksonią. W owym czasie nie było dokumentu dotyczącego współpracy i rozwoju obu regionów, nie licząc powstałej w latach 1993 i 1994 koncepcji odcinkowej współpracy dotyczącej części Saksonii i województwa jeleniogórskiego, odnoszącej się do powstałego w 1991 r. Euroregionu Nysa, określanej często jako tzw. koncepcja Dorniera.

Po utworzeniu województwa dolnośląskiego w 1999 r. rozpoczęto natychmiast prace nad koncepcją rozwoju w układzie przestrzennym dla samego województwa

i dla współpracy dolnośląsko-saksońskiej. Już w październiku 1999 r. powstała wersja robocza dokumentu pod nazwą Saksońsko-dolnośląska strategia rozwoju dla INTERREG IIIA/ PHARE CBC na lata 2000-2006. Był to pierwszy, wspólny dokument dotyczący rozwoju przestrzennego i współpracy Saksonii i Dolnego Śląska. Równolegle przyspieszono prace nad strategią rozwoju województwa dolnośląskiego (nazwa rzeczywista – Strategia rozwoju Dolnego Śląska), które się nieco przedłużały, i ostatecznie strategia została przyjęta przez Sejmik Samorządowy Województwa Dolnośląskiego 15 grudnia 2000 r. Po przystąpieniu Polski do UE przygotowano nowy dokument na potrzeby rozwoju regionu. W roku 2005 przyjęto dokument pt. Strategia rozwoju województwa dolnośląskiego do 2020 r., który obowiązuje obecnie.

Po stronie saksońskiej podobnym dokumentem jest dokument pt. Ład przestrzenny i rozwój kraju związkowego w Saksonii (Raumordnung und Landesentwicklung in Sachsen), opracowany w roku 2003, w dalszej części określany skrótem ROLES. W okresie tym pojawiały się także inne opracowania, po stronie zarówno saksońskiej, jak i dolnośląskiej, opracowywane wspólnie i oddzielnie, o różnym znaczeniu w rozwoju przestrzennym.

Dla rozwoju współpracy dolnośląsko-saksońskiej po stronie polskiej ważną rolę odgrywają także inne dokumenty, takie jak:

- Zintegrowany program wojewódzkiego dla województwa dolnośląskiego na lata 2004-2006,
- Strategia rozwoju turystyki województwa dolnośląskiego,
- Regionalna Strategia Innowacyjna (RIS).

Jeśli chodzi o dokumenty polskie, tj. Strategię ... i Zintegrowany program ..., to elementy współpracy transgranicznej (międzyregionalnej) z Saksonią są w nich widoczne bardzo wyraźnie. Pojawia się określenie „przestrzeni gospodarczej” Dolnego Śląska i Saksonii. Problematyka współpracy transgranicznej – w tym z Dolnym Śląskiem, w stosownych dokumentach saksońskich, m.in. we wspomnianym Planie rozwoju... (LEP), jest bardzo skromne.

Dolny Śląsk jest regionem mającym istotne znaczenie na mapie społeczno-gospodarczej RP. Zaliczany jest do atrakcyjnych gospodarczo regionów RP. We wspomnianej Strategii rozwoju regionu do 2020 r. używa się marketingowego określenia „Dolny Śląsk – region, który spina Polskę z Europą”.

W publikacjach niemieckich wysokie miejsce zajmuje Saksonia jako region dynamicznie rozwijający się w tzw. nowych landach. Saksonia jako kraj związkowy RFN (Freistaat Sachsen) swój pierwszy plan rozwoju kraju związkowego – wspomniany LEP, opracowała w roku 1994, według zasad zawartych w ustawie o ładzie przestrzennym (Raumordnungsgezetzt – w skrócie ROG) z roku 1965, znowelizowanej w roku 1997. W roku 2001 władze Saksonii dokonały dostosowania tego dokumentu do potrzeb regionalnych i od 14 listopada 2002 r. Saksonia ma nowe podstawy prawne tworzenia tego trybu dokumentów. Od 2003 r. obowiązuje dokument pt. Ład przestrzenny i rozwój kraju związkowego Saksonia,

opierający się na wspomnianym ROLES. Saksonia nie posiada strategii rozwoju kraju w rozumieniu ustawodawstwa polskiego. Funkcję koncepcji rozwoju regionalnego, przestrzennego – w pewnym sensie strategii rozwoju regionalnego – pełni właśnie ROLES⁵. Składa się on z następujących części:

1. Zadania ładu przestrzennego i rozwoju w Saksonii.
2. Podstawy prawne.
3. System i organizacja ładu przestrzennego.
4. Plany rozwoju kraju związkowego.
5. Rozwój regionalny.
6. Instrumenty i środki gwarantujące realizację planów regionalnych.
7. Współpraca w zakresie ładu przestrzennego w Europie.

Strategia rozwoju województwa dolnośląskiego do 2020 r. zaś składa się z następujących części:

1. Wstęp.
2. Synteza diagnozy.
3. Ocena efektów realizacji dotychczasowej strategii.
4. Analiza SWOT – bilans strategiczny regionu.
5. Wizja, cele, priorytety, działania.
6. System wdrażania, monitoringu i ewaluacji strategii.
7. Instrumenty finansowe i prawne realizacji strategii.

Jak widać, układ, a przede wszystkim treść tych dokumentów różnią się zasadniczo. Przyjęto odmienną metodykę i konstrukcję. Analizując szczegółowo ich treść niedosyt budzi uwzględnianie w nich współpracy międzyregionalnej (transgranicznej) jako czynnika rozwoju regionów.

Zagadnienia współpracy międzynarodowej (międzyregionalnej) we wspomnianym dokumencie ROLES, odnoszące się do Dolnego Śląska, są widoczne w pkt 7. Ukazane są tam płaszczyzny tej współpracy i ogólne korzyści. Nie ma jednak konkretnych propozycji wzmacniania więzi gospodarczych, w tym środków realizacji w tej części Europy określonego obszaru gospodarczego. Kwestie te są traktowane łącznie przy omawianiu dwóch koncepcji rozwoju gospodarczego w Europie tzw. „**Niebieskiego i pomarańczowego banana**” (Europöisch Wirtschaftsraum „Blaue Banane” und „Orange Banane”), rozciągającego się od Hamburga przez Berlin, Pragę, Wiedeń, Bratysławę, Budapeszt, Zagrzeb, Triest do Wenecji. Po stronie polskiej obszar ten wyznaczają po stronie zewnętrznej tego obszaru gospodarczego takie miasta, jak: Szczecin, Poznań, Łódź, Częstochowa i Kraków. Wewnątrz tego obszaru są Wrocław i Katowice, i w tym rozumieniu można mówić o wspólnej przestrzeni, a nawet obszarze gospodarczym, w skład którego wchodzi zarówno Saksonia, jak i Dolny i Górny Śląsk. Koncepcja ta jest mało znana w Polsce i na

⁵ Interesujące jest, że dokument ten opracowało Ministerstwo Spraw Wewnętrznych Saksonii (struktura rządowa), natomiast Strategię rozwoju województwa dolnośląskiego przygotował Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego (struktura samorządowa), a nie Urząd Wojewódzki Województwa Dolnośląskiego (struktura rządowa).

Dolnym Śląsku – wśród władz regionu dolnośląskiego. Wśród przedstawicieli samorządów lokalnych praktycznie jest nieznana. Po stronie saksońskiej jest trochę lepiej.

Problemy współpracy międzyregionalnej są uwzględnione w Strategii rozwoju województwa dolnośląskiego do 2020 roku znacznie szerzej i Saksonia występuje jako partner tej współpracy imiennie w poszczególnych jej częściach⁶.

Wydaje się, że na współpracę Dolnego Śląska i Saksonii należy patrzeć w szerszej perspektywie jako na współpracę regionów europejskich. Współpraca polsko-niemiecka ukazana jest na tle Europejskiej koncepcji rozwoju regionalnego, tzw. EUREK (Europäischen Raumordnungskonzept).

Współpraca Dolnego Śląska i Saksonii jest widoczna w Europie. Eksponuje się wspólne przedsięwzięcia, współpracę miast, i gmin, a także współpracę organizacji pozarządowych i struktur samorządowych. Do symbolu urasta współpraca miast granicznych Zgorzelca i Görlitz, mimo niepowodzenia, jakie spotkało oba te miasta w ubieganiu się o tytuł stolicy kultury europejskiej (Kulturhauptstadt Europas) w roku 2010.

Przykładów współdziałania Dolnego Śląska i Saksonii w zakresie polityki przestrzennej jest bardzo wiele. W toku prowadzonych prac, szczególnie po wstąpieniu Polski do UE, pojawiają się nowe propozycje współdziałania i rozwiązywania wielu problemów. Trwa m.in. dyskusja nt. nowego ładu przestrzennego (gospodarczego) w regionie i przestrzeni gospodarczej o nowych, coraz korzystniejszych szansach podnoszenia konkurencyjności tej części Europy w skali regionalnej i międzynarodowej. Korzystnie świadczy to o dotychczasowych efektach i tworzy korzystny klimat na przyszłość. Dużo uwagi poświęca się transferowi technologii, tworzeniu wspólnego obszaru edukacyjnego (np. utworzenie IHI, powstanie Uniwersytetu Nysa, funkcjonowanie Agencji PONTES), kooperacji gospodarczej, rozwojowi infrastruktury, wzmocnieniu tradycyjnych funkcji regionu, łagodzeniu problemów na rynku pracy, przeciwdziałaniu patologiom (projekt GÜSA) i wielu innym.

4. Działalność Dolnośląsko-Saksońskiej Grupy Roboczej w latach 2000-2006

Powołanie Saksońsko-Dolnośląskiej Grupy Roboczej było wynikiem porozumienia pomiędzy władzami obu regionów. Ustalono, że będzie się ona spotykać raz w roku, w miesiącach maj-czerwiec, przemiennie po stronie saksońskiej i dolnośląskiej. Dotychczas odbyło się siedem tego typu spotkań.

Podstawowe informacje na temat działalności grupy roboczej w latach 2000-2006 zawiera tab. 2.

⁶ Zob. [9, s. 31, 36, 38, 46, 60, 87].

Tabela 2. Działalność grupy roboczej w latach 2000-2006

Numer posiedzenia	Data i miejsce spotkania	Główne problemy omawiane na posiedzeniu
I.	Drezno 17-18 maja 2000 r.	ukonstytuowanie się grupy roboczej, omówienie programu działania wg podgrup tematycznych
II.	Wrocław 24-25 kwietnia 2001 r.	rozwój infrastruktury, współpraca w promocji regionu, intensyfikacja więzi społecznych
III.	Drezno 5-6 lipca 2002 r.	przyjęcie planu pracy na lata 2002/03, intensyfikacja współpracy gospodarczej, komunikacja międzyregionalna, rozwój rolnictwa w regionie
IV.	Krzyżowa 17-18 czerwca 2003 r.	kontynuacja prac nad intensyfikacją współpracy gospodarczej, rozwój komunikacji i infrastruktury, zagadnienia przestrzennego rozwoju regionów
V.	Schmochtitz 13-14 września 2004 r.	rozwój regionu w kontekście poszerzenia UE, rozwój komunikacji i infrastruktury, ekologia
VI.	Wrocław 28-29 czerwca 2005 r.	rozwój gospodarczy regionu (klastry), uruchomienie Wspólnego Sekretariatu Technicznego w Dreźnie dla INTER-REG III A, transgraniczny marketing
VII.	Drezno 30-31 maja 2006 r.	intensyfikacja współpracy gospodarczej, współpraca trójstronna Saksonia – Dolny Śląsk – Czechy Północne

Źródło: opracowanie własne na podstawie dokumentów UMWD.

Przypomnieć należy, że prace Dolnośląsko-Saksońskiej Grupy Roboczej prowadzone były w 7 podgrupach roboczych, a mianowicie:

- 1) gospodarka i praca,
- 2) środowisko i rolnictwo,
- 3) zagospodarowanie przestrzenne, komunikacja przejścia graniczne,
- 4) sprawy wewnętrzne (zarządzanie kryzysowe, policja, straż pożarna),
- 5) kultura i edukacja,
- 6) sprawy socjalne (polityka zdrowotna, sprawy społeczne),
- 7) koordynacyjna.

Konstrukcja owych grup roboczych została stworzona na zasadach konsensusu i podporządkowana celom, jakie postawiono przed grupą roboczą. Po 7 latach działalności zasadne wydaje się stopniowe modyfikowanie tej struktury i budowa podgrup zadaniowych, a nie utrzymywanie podgrup tematycznych. Leży to, rzecz jasna, w gestii samej grupy roboczej.

Nie jest przedmiotem opracowania dokonywanie bilansu doświadczeń z lat 2000-2006. Dlatego ukazane zostaną jedynie zagadnienia omawiane na posiedze-

niu w Dreźnie w końcu maja 2006 r. Pełne sprawozdanie można przeczytać w kompetentnych źródłach, m.in. w Internecie.

Ostatnie, VII spotkanie odbyło się w końcu maja 2006 r. w Saksońskiej Kancelarii Stanu w Dreźnie. Ustalono m.in. katalog priorytetów działania na najbliższy okres. Zaliczyć do nich należy:

- zorganizowanie w 2007 r. Polsko-Saksońskiego Forum Gospodarczego.
- współpracę w zakresie uzyskiwania energii ze źródeł odnawialnych oraz wymianę doświadczeń na temat innowacyjności gospodarki,
- konsultacje na temat głównych zagadnień polityki pracy oraz wykorzystanie Europejskiego Funduszu Społecznego w latach 2007-2013,
- zorganizowanie dwustronnego spotkania na temat przyszłej współpracy w zakresie turystyki,
- stworzenie „Transgranicznej sieci edukacji ekologicznej” jako trójstronnego projektu UE pod kierownictwem Akademii Saksońskiej Krajowej Fundacji Przyroda i Środowisko (LaNU),
- podpisanie umowy o dofinansowanie oraz umowy o partnerstwie dla ED-C III i rozpoczęcie prac nad projektem ED-C III (Europejski Korytarz Rozwoju III) – „Via Regia”,
- uzgodnienie koncepcji dodatkowych przejść granicznych między Saksonią i Polską oraz zorganizowanie jesienią 2006 r. we Wrocławiu II konferencji na temat transgranicznej komunikacji kolejowej,
- wymianę doświadczeń dotyczących współpracy transgranicznej w zakresie ruchu drogowego, mającej na celu zmniejszenie liczby śmiertelnych ofiar wypadków drogowych,
- podpisanie w lipcu 2006 r. w Dreźnie oświadczenia Departamentu Spraw Społecznych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego i Saksońskiego Ministerstwa Edukacji o współpracy w zakresie edukacji szkolnej,
- partnerstwo w celu wdrożenia programu edukacyjnego UE Leonardo da Vinci w zakresie szkolnictwa wyższego na podstawie umowy kooperacyjnej zawartej między uczestniczącymi w nich instytucjami,
- przygotowanie wspólnej konferencji pt. „Podniesienie jakości życia seniorów”,
- ukonstytuowanie trójstronnego gremium współpracy i rozpoczęcie przez nie działalności, zgodnie z założeniami Konferencji Regionalnej w Zittau w dniu 16 lutego 2006 r.⁷

Ze względu na specyfikę materiału przedstawione priorytety nie będą odnoszone do omawianych wcześniej dokumentów rozwoju Dolnego Śląska i Saksonii⁸.

⁷ Idea ta polega na utworzeniu dolnośląsko-saksońsko-czeskiego gremium dla realizacji współpracy międzyregionalnej, włączając Saksonię i Dolny Śląsk graniczny w Republice Czeskiej. Spotkanie takie odbyło się w Dreźnie jesienią 2006 r.

⁸ Szerzej nt. współpracy na pograniczu polsko-niemieckim [1, s. 96-101].

5. Zakończenie

Z przedstawionej analizy wynikają następujące wnioski dotyczące rozwoju i współpracy Saksonii i Dolnego Śląska:

1) Polska i Niemcy tworzą w UE odmienne bieguny wzrostu, podobne relacje występują na poziomie NUTS 2, tj. w stosunku do Saksonii (okręg drezdeński) i Dolnego Śląska,

2) w wyniku współpracy międzyregionalnej ma miejsce niwelowanie istniejących dysproporcji rozwojowych,

3) obniża się stopień peryferyjności regionów przez wzrost ich znaczenia w przestrzeni gospodarczej UE. Widoczne jest to w licznych opracowaniach polskich i niemieckich nt. integracji europejskiej (zob. [2, s. 553-559]),

4) oprócz współpracy na poziomie NUTS 2, która jest najważniejsza, wzrasta potrzeba intensyfikacji współpracy na poziomach NUTS 3 i NUTS 4. Nie występuje współpraca na poziomie NUTS 1, co wyraźnie ogranicza współpracę międzyregionalną,

5) współpraca gospodarcza we współpracy międzyregionalnej nadal zajmuje drugie miejsce po współpracy w dziedzinie kultury, oświaty, sportu itp.,

6) Saksońsko-Dolnośląska Grupa Robocza i jej podgrupy tematyczne winny dokonać bilansu dokonań we wszystkich odcinkach, tworząc nową macierz priorytetów dla poszczególnych miast, gmin i podregionów według obszarów współpracy,

7) pokonywane powinny być pojawiające się przeszkody we współpracy polsko-niemieckiej, w tym Dolnego Śląska i Saksonii, takie jak roszczenia majątkowe zgłaszane przez obywateli (wniosek Powiernictwa Pruskiego zgłoszony do Trybunału UE o odszkodowania od rządu RP dla obywateli niemieckich przesiedlonych po II wojnie światowej), utworzenie w Görlitz – granicznym mieście – Schlesisches Muzeum (Muzeum Śląska) z prezentacją mogącą budzić kontrowersje czy zorganizowana w Berlinie przez E. Steinbach z tzw. Niemieckiego Związku Wypędzonych wystawa pt. „Wymuszone drogi”, dokonująca reinterpretacji historii. Kwestie te powinny być także dyskutowane na szczeblu regionalnym, m.in. w analizowanej grupie roboczej Dolny Śląsk – Saksonia, gdyż dotyczą właśnie tego regionu, a nie tylko na szczeblu rządowym, międzypaństwowym. Potrzebę taką formułują przedstawiciele samorządu regionu po stronie polskiej,

8) nowym impulsem do współpracy międzyregionalnej w tej części Europy jest poszerzenie Grupy współpracy międzyregionalnej Dolnego Śląska i Saksonii o partnera regionu granicznego NUTS 2 z Republiki Czeskiej.

Reasumując, współpraca międzyregionalna Dolnego Śląska i Saksonii służy integracji europejskiej, stymuluje rozwój regionu, podnosi jego konkurencyjność, likwiduje istniejące dysproporcje rozwojowe i sprzyja wzrostowi poziomu życia mieszkających tu obywateli.

Literatura

- [1] Adamczuk F., *Obszary i formy współpracy gospodarczej na pograniczu polsko-niemieckim*, [w:] *Współczesne problemy polityki ekonomicznej*, red. Z. Przybyła, J. Sokołowski, Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej nr 1033, AE, Wrocław 2004.
- [2] Adamczuk F., *Transgraniczne problemy transferu technologii na przykładzie pogranicza polsko-niemieckiego*, [w:] *Gospodarka lokalna i regionalna w teorii i praktyce*, red. R. Brol, Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej nr 1023, AE, Wrocław 2004.
- [3] Ciok S., Kołodziejczak T., *Konkurencyjność polskiego pogranicza zachodniego*, [w:] *Polityka regionalna i jej rola w podnoszeniu konkurencyjności regionu*, red. M. Klamut, L. Cybulski, AE, Wrocław 2000.
- [4] Pietrzyk I., *Polityka regionalna Unii Europejskiej i regiony w państwach członkowskich*, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 2000.
- [5] Raumordnung und Landesentwicklung in Sachsen, Freistaat Sachsen- Staatsministerium des Innen, Dresden 2006.
- [6] Rymarczyk J. (red.), *Międzynarodowe stosunki gospodarcze*, PWE, Warszawa 2006.
- [7] Strahl D. (red.), *Metody oceny rozwoju regionalnego*, AE, Wrocław 2006.
- [8] Strahl D., *Zróżnicowanie rozwoju regionalnego na poziomie NUTS 2 w krajach Unii Europejskiej*, [w:] *Gospodarka lokalna i regionalna w teorii i praktyce*, red. R. Brol, Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej nr 1083, AE, Wrocław 2005.
- [9] Strategia rozwoju województwa dolnośląskiego do 2020 roku, UMWD, Wrocław 2005.
- [10] Winiarski B., *Strategie podnoszenia konkurencyjności regionów*, [w:] *Polityka budowy regionu konkurencyjnego. Strategie – modele – postęp technologiczny*, red. M. Klamut, AE, Wrocław 2000.

EUROPEAN INTERREGIONAL CO-OPERATION. LOWER SILESIA AND SAXONY CASE STUDY

Summary

This study aims to introduce European interregional co-operation on the example of the union country of the Federal Republic of Germany – Saxony, and the Lower Silesian voivodship, named contractually Lower Silesia.

The author has introduced all forms and areas of this co-operation in the context of being in force Saxony and Lower Silesia regional development strategies. Hereinafter one of the institutional forms of this co-operation, namely functioning since year 2000 The Saxony-Lower Silesian Workgroup, has been analyzed.

This study ends with, agreed on during the 2006 colloquium, list of development priorities and the author's remarks on the circumstances of intensifying both regions' collaboration in the future.

MEZIREGIONÁLNÍ SPOLUPRÁCE V EVROPĚ NA PŘÍKLADĚ DOLNOSLEZSKÉHO VOJVODSTVÍ A SASKA

Anotace

Cílem tohoto příspěvku je prezentovat rozsah evropské meziregionální spolupráce na příkladě německého Svobodného státu Sasko a polského dolnoslezského vojvodství.

Autor popisuje všechny formy a oblasti této spolupráce v kontextu strategií regionálního rozvoje realizovaných na území Sasko a Dolního Slezska. Analýzována byla i jedna z institucionálních forem této spolupráce, a to aktivity pracovní skupiny zastupující Sasko a Dolní Slezsko, která působí od roku 2000.

Shrnutím analýzy je zpracovaný na společném jednání v roce 2006 seznam rozvojových priorit a autorův komentář k okolnostem, které přispívají k intenzifikaci spolupráce mezi oběma regiony v budoucnosti.

INTERREGIONALE ZUSAMMENARBEIT IN EUROPA AM BEISPIEL DER WOJEWODSCHAFT NIEDERSCHLESIEIN UND SACHSEN

Zusammenfassung

Ziel des obigen Artikels ist es den Umfang der europäischen interregionalen Zusammenarbeit am Beispiel des deutschen Landes Sachsen sowie der polnischen Wojewodschaft Niederschlesien zu zeigen.

Der Autor bespricht alle Formen und Gebiete dieser Zusammenarbeit anhand der auf dem Gebiet Sachsen und Niederschlesiens realisierten Strategie der regionalen Entwicklung. Außerdem wurde eine der institutionellen Formen der erwähnten Zusammenarbeit analysiert, und dies betrifft die Tätigkeit der sächsischen und niederschlesischen Arbeitsgruppen, die seit dem Jahr 2000 funktionieren.

Die Zusammenfassung der Analyse bildet die während des gemeinsamen Treffens im Jahre 2006 angefertigte Liste der Entwicklungsprioritäten sowie der Kommentar der Autoren zum Thema der Umstände, die der Intensivierung und der Zusammenarbeit zwischen beiden Regionen in Zukunft dienen werden.